

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีบรรยาย การให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติ แก่นักศึกษาจิตวิทยาการปรึกษาว่า วิธีสอนทั้ง 3 วิธีทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนเรื่องทักษะการทวนซ้ำแตกต่างกันหรือไม่ และวิธีใดจะให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูงกว่ากัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของผู้รับการทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนทั้ง 3 วิธี คือ การบรรยาย การให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตรงตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 โดยที่ผู้รับการทดลองที่เรียนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบการให้ตัวแบบ และสูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือ การสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีสอนแบบบทบาทสมมติให้ผลสัมฤทธิ์สูงสุด รองลงมาคือวิธีสอนแบบให้ตัวแบบและวิธีสอนแบบบรรยาย ทั้งนี้เป็นเพราะวิธีสอนแบบบทบาทสมมติ เป็นวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้รับการทดลองได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้แบบที่ตัวอีกกล่าวไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ด้วยการฝึกปฏิบัติในการสนองตอบด้วยทักษะการทวนซ้ำต่อผู้มาปรึกษาคด้วยตนเอง พร้อม ๆ กันนั้นก็ได้รับประสบการณ์ในภาวะที่ตนเองเป็นผู้มาปรึกษา ซึ่งมีนักจิตวิทยาการปรึกษาสองตอบด้วยทักษะการทวนซ้ำให้แก่ตัวเอง และยิ่งไปกว่านั้นยังได้สัมผัสประสบการณ์ที่ได้สังเกตพฤติกรรมตลอดจนวิธีการสนองตอบด้วยทักษะการทวนซ้ำของนักจิตวิทยาการปรึกษา และผู้มาปรึกษาที่สนทนากันอยู่ตรงหน้าอย่างใกล้ชิด ดังนั้นประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้จึงอาจทำให้ผู้รับการทดลองที่เรียนด้วยวิธีบทบาทสมมติ มีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์

ของการเรียนสูงกว่าผู้รับการทดลองกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีการให้ตัวแบบและวิธีบรรยาย หรืออาจสรุปได้ว่า วิธีสอนแบบบทบาทสมมติทำให้เกิดการเรียนรู้ทักษะการทวนซ้ำได้มากกว่าวิธีสอนแบบให้ตัวแบบ และมากกว่าวิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งตรงกับแผนภูมิลำดับชั้นประสบการณ์ของพีฟเฟอร์และโจนส์¹ ที่เสนอตารางเปรียบเทียบวิธีการฝึกทักษะมนุษย์สัมพันธ์ไว้ว่า วิธีฝึกทักษะมนุษย์สัมพันธ์แบบวิธีแสดงบทบาทสมมติจะทำให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้รับการฝึกได้มากกว่าวิธีบรรยาย และจากกรวยประสบการณ์ที่เสนอโดย เอกการ์ เกล ก็ได้จัดลำดับไว้ว่าประสบการณ์นาฏการ ซึ่งก็คือวิธีสอนแบบบทบาทสมมตินี้จะให้ประสบการณ์² ที่เป็นรูปธรรมสูงกว่าการสาธิตหรือวิธีสอนแบบให้ตัวแบบ และสูงกว่าวจนสัญลักษณ์หรือวิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งแน่นอนว่าประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมที่สูงกว่าย่อมสื่อความหมายให้ผู้รับการฝึกทักษะเกิดความรู้อย่างเข้าใจและเกิดทักษะได้มากกว่านั่นเอง และยังคงสอดคล้องกับการวิจัยของทีแวนและเกเบล³ (Teevan & Gabel, 1978) ที่พบว่าการสอนด้วยวิธีบทบาทสมมติและการให้ตัวแบบ เป็นวิธีสอนทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ดีกว่าวิธีบรรยายแบบอภิปราย และตรงกับที่สโตน (Stone, 1975) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพของ

¹ Pfieffer and Jones, Reference Guide to Handbooks and Anuals, p. 2.

² ไชยยศ เรื่องสุวรรณ, หลักการทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา, หน้า 206.

³ Teevan and Gabel, "Evaluation of Modeling Role Playing and Lecture-discussion Training Techniques For College Student Mental Health Paraprofessionals," Journal of Counseling Psychology : 169 - 171.

บทบาทสมมติในการฝึกทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาว่า "บทบาทสมมติเป็นวิธีการหรือกระบวนการฝึกที่ได้ผลในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของผู้นำที่เป็นนักจิตวิทยาการปรึกษา หรือผู้ที่อาสาให้ความช่วยเหลือ (Helper) ทั้งหลายในสภาพการณ์ต่าง ๆ กัน"¹

สำหรับวิธีสอนแบบให้ตัวแบบนั้นไม่ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากวิธีสอนแบบบรรยาย ทั้ง ๆ ที่ในการพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในตารางที่ 1 และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยกราฟแท่งและกราฟเส้นตรงในแผนภูมิที่ 7, 8 และ 9 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบให้ตัวแบบสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งการที่ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบให้ตัวแบบสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบบรรยายนั้น อาจเป็นไปได้ว่า "วิธีสอนแบบให้ตัวแบบนี้เป็นการจัดสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาและสังเกตพฤติกรรมหรือทักษะการสนองตอบที่เป็นเป้าหมายในการฝึกงานตัวแบบ (modell) ซึ่งการสังเกตแบบการสนองตอบด้วยทักษะนั้น ๆ ใหญ่ ตัวแบบนี้จะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนได้สังเกตและเลียนแบบ"² ซึ่งจะพบวาทะของนักเรียนก็คือการสังเกตตัวแบบโดยอาศัย "กระบวนการที่สำคัญ 4 ประการได้แก่ กระบวนการใส่ใจ กระบวนการความจำ กระบวนการแสดงออก และกระบวนการตั้งใจ อันจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เรียกว่า การเลียนแบบจากตัวแบบ (modeling) ขึ้นได้"³ แต่อย่างไรก็ดี

¹Stone, "Effect of Simulation On Counselor Training," Cited by Miller" Role playing as a Therapeutic Strategy, School Counselor : 218.

²Hackney and Cormier, Counseling Strategies and Objectives, p. 128.

³Bandura, Social Learning Theory, p. 22.

เมื่อพิจารณาในแง่ผู้เรียนแล้วผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้รู้หรือเป็นผู้ส่ง เกตจากพฤติกรรมที่ตัวแบบสาธิตให้ดูซึ่งในบทบาทนี้ผู้เรียนไม่มีโอกาสเป็นผู้ปฏิบัติหรือเป็นผู้กระทำ เช่นเดียวกันกับบทบาทของผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีบรรยายที่ครูจะบรรยายเนื้อหาวิชาให้ผู้เรียนฟัง ผู้เรียนจะรับสาระความรู้จากการฟังบรรยายแต่เพียงด้านเดียว ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่าวิธีสอนแบบบรรยายและวิธีสอนแบบให้ตัวแบบถึงแม้จะมีกระบวนการในการสอนแตกต่างกัน แต่ในบทบาทของผู้เรียนพบว่าคล้ายคลึงกันดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าผลของวิธีสอนทั้งสองนี้ไม่มีความแตกต่างกันมากและนอกจากนี้ยังอาจจะเป็นไปได้ที่ผู้รับการทดลองอาจจะไม่เกิดความประทับใจในตัวแบบที่ผู้วิจัยจัดให้ในปริมาณที่มากพอที่จะดึงดูดใจให้เกิดการเลียนแบบหรือตัวแบบที่ให้ไม่สอดคล้องกับความนิยมชมชอบของผู้รับการทดลอง หรือผู้รับการทดลองไม่พึงใจกับตัวแบบที่จัดให้ ตัวแบบจึงไม่มีอิทธิพลมากพอที่จะทำให้ผู้รับการทดลอง เกิดการเลียนแบบหรือเกิดการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก ๆ ดังที่แมนคูรา กล่าวไว้ว่า "การเรียนรู้จะเกิดขึ้นถ้าหากผู้เรียนมีความสนใจในตัวแบบและความสนใจจะเกิดขึ้นได้จากความนิยมชมชอบในตัวแบบนั้น"¹ ซึ่งงานวิจัยของรีเตอร์และคันซ์² (Reeder and Kuncz, 1976) ก็ได้ผลว่าวิธีสอนแบบให้ตัวแบบมีผลต่อพฤติกรรมของผู้รับการทดลองสูงกว่าวิธีสอนแบบบรรยาย แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของคูน่า³ (Kuna, 1975) ก็มีผลสรุปที่สอดคล้องกับผลของการวิจัยในครั้งนี้ว่า วิธีบรรยายที่เพิ่มการอ่าน และการให้ตัวแบบไม่ปรากฏว่าเพิ่มพฤติกรรม

¹Ibid.

²Reeder and Kuncz, "Modeling Technique, Drug Abstinence Behavior And Heroin Addicts," Cited by A.E. Ivey and J. Authier, Microcounseling, p. 370.

³Kuna, "Lecturing, Reading and Modeling In Counselor Restatement Training," Journal of Counseling Psychology:542-6.

การทวนซ้ำของผู้รับการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือแม่จะเพิ่มวิธีการให้ตัวแบบกับวิธีการอ่านก็ไม่ทำให้พฤติกรรมการทวนซ้ำของผู้รับการทดลองสูงกว่าวิธีบรรยายอย่างมีนัยสำคัญ แต่ประการใด

สรุปผลจากการเปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีบรรยาย การให้ตัวแบบและบทบาทสมมติแก่นักศึกษาจิตวิทยาการปรึกษา ปรากฏว่าวิธีการสอนแบบบทบาทสมมติให้ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่สูงที่สุด

2. ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนจากการสอนทักษะการทวนซ้ำเพียงครั้งเดียว แตกต่างจากผลสัมฤทธิ์ของการเรียนจากการสอนทักษะการทวนซ้ำซ้ำ 2 ครั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตรงตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 โดยที่ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนจากการสอนซ้ำ 2 ครั้ง สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ของการเรียนจากการสอนครั้งเดียวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือการสอนซ้ำ 2 ครั้งทำให้ผู้รับการทดลองทั้ง 3 กลุ่มเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากการสอนเพียงครั้งเดียว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสอนซ้ำ 2 ครั้ง ทำให้เกิดความเข้าใจที่ละเอียดเพิ่มมากขึ้น และจดจำรายละเอียดของเนื้อหาวิชา ได้ดีขึ้น เมื่อทดสอบผลในครั้งที่ 2 ก็สามารถตอบแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ได้ดีขึ้นกว่าการทดสอบในครั้งแรกคือ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ของการเรียนจากการเรียนซ้ำ 2 ครั้ง สูงกว่าจากการเรียนครั้งเดียวนั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการทดลองความจำที่พบว่า "วิธีการให้เรียนซ้ำเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้ดีขึ้น โดยพยายามทำซ้ำ ๆ อ่านซ้ำ ๆ เรียนซ้ำ ๆ หรือฟังซ้ำ ๆ สิ่งนั้นก็จะต้องอยู่ในความทรงจำ"¹

นอกจากนี้แล้วจากการพิจารณาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยกราฟเส้นตรงในแผนภูมิที่ 8 ที่แสดงค่าเฉลี่ยของผู้รับการทดลองทั้ง 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบบรรยาย การให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติ โดยจำแนกตามจำนวนครั้งที่สอนก็ปรากฏว่าลำดับที่ของค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่สอนด้วยวิธีการสอนทั้ง 3 นั้นคงเดิมไม่ว่าจะเป็นการสอน

¹ชัยพร วิชชาวุธ, ความจำมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2520), หน้า 31.

เพียงครั้งเดียว หรือการสอน 2 ครั้งก็ตาม ก็พบว่า วิธีสอนแบบบทบาทสมมติเป็นวิธีสอนที่ให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนสูงที่สุด หรือมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดทั้ง 2 ครั้ง ของการสอน (การสอนครั้งเดียวกับการสอนซ้ำ 2 ครั้ง) และวิธีสอนแบบให้ตัวแบบก็เป็นอันดับรองลงมาและก่อควยวิธีสอนแบบบรรยาย ดังนั้นจึงอาจรายงานได้ว่า จากการทดลอง เปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำควยวิธีการทั้ง 3 (บรรยาย การให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติ) ได้ผลว่า วิธีสอนแบบบทบาทสมมติเป็นวิธีสอนทักษะการทวนซ้ำที่ให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนที่สูงที่สุดใน 3 วิธีที่กล่าวมาแล้วนี้

3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนทั้ง 3 วิธี (วิธีบรรยาย การให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติ) และจำนวนครั้งของการสอน (การสอนเพียงครั้งเดียวและการสอนซ้ำ 2 ครั้ง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าวิธีการสอน(การบรรยาย การให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติ) เมื่อมารวมกับจำนวนครั้งของการสอน(การสอนครั้งเดียว และการสอนซ้ำ 2 ครั้ง) ไม่ปรากฏว่ามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนทักษะการทวนซ้ำแต่อย่างใด แม้ว่าวิธีการสอนวิธีต่าง ๆ จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนทักษะการทวนซ้ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และจำนวนครั้งของการสอนก็มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนทักษะการทวนซ้ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เช่นกัน แต่เมื่อมารวมกันก็ไม่ปรากฏว่ามีปฏิสัมพันธ์กันแต่อย่างใด หรือไม่อิทธิพลรวมกันต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนทักษะการทวนซ้ำเลย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกราฟเส้นตรงในแผนภูมิที่ 6 ก็พบว่ากราฟทั้ง 3 เส้นไม่ตัดกันเลย แต่จะอยู่ในรูปที่ใกล้เคียงกับการขนานมากกว่า นั่นคือว่าวิธีสอนชนิดต่าง ๆ มีอิทธิพลควบคู่กับจำนวนครั้งของการสอนอย่างใกล้เคียงกัน